

ДІЛО

ВІХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ:**
Львів, Ринок ч. 10, 7. пов.
Конто почт. шл. 143322.
Адреса для телеграм:
— „Діло“, Львів.
Гол. Редактор приймає від
11—12 год. переполуднем
Рукописи не повертаються.

ПЕРЕДПЛАТА:
Місячно: в краю 450 зол.
За границю:
В Америці 1 долар, Франції,
Голландії, Бельгії 20 фр. фр.,
Італії 750 ал., Німеччині 750 ал.,
Швейцарії 5 шв. фр., Чехо-
словаччині 30 ч. к., Румунії 150
лей, Болгарії 750 ал., Австрії
750 ал. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41.
Друкарні: 29-26.
В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ
ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІ-
СТРАЦІЇ.
ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА
20 сот.

Село й місто.

Ім. Едвард Шром, Москва*)

Головна проблема радянської революції, властиво відношення родинництва до провінції, міста до села, уряду до хлібороба, визнає за час радянської влади різних модифікацій. Проте вона змінюється однією з найважливіших і найтяжчих проблем. Не вважаючи на всі гасла минулих років, як от „Лицем до села“ Бухаріна, опостерігається й нині, що між радянським селом і містом, якій репрезентує диктатуру пролетаріату, панує атмосфера недовіри.

Що причинилося до цієї певної міри пової ситуації? Причини тут часто матеріальні й впливають вони з того факту, що досі доводилося накласти на село й на сільську людину раз-ураз нові тягарі, не даючи їм рівночасно ніякого помітного відшкодування. Правда, в абсолютних числах оподаткування села є нині менше, ніж воно було перед війною, й тільки заможніші господарі, так звані „куркулі“ платять позначено великі безпосередні податки. Але найвищим податком є для селян дуже висока ціна радянських промислових виробів, яка не стоїть ні в якій пропорції до дуже низьких цін на хліборобські продукти. Не вважаючи на раціоналізацію цих виробничих методів й т. п., радянська промисловість несе на собі стільки тягарі, що вона в порівнянні з капіталістичною промисловістю знає дорогий продукт й при деяких політичних обставинах здатна й буде коштувати дешевше продукувати. А що монополія зовнішнього торгу і державна індустріалізація по ліній тільки й дозволяють привозити з закордону, що засоби продукції, тільки не готові дешеві вироби, за якими люди аж кричать — то радянський селянин мусить купувати дороги і потім радянські вироби й витрачати через це подвійне переплатування такі суми, які в кілька разів перевищують висоту безпосереднього оподаткування. Виразовано, що так звані „можикі“, себто обов'язки між ціною хліборобських і промислових продуктів, різко витягують у села 600 мільйонів карб., тоді як безпосередні податки вносять лише 400 мільйонів карб. і поновлю в наступному році вносити муть 450 мільйонів карб.

До цього всього прилучився новий громадянський податок, що його стягається виключно по сільських громадах. Цю нову форму оподаткування названо приказом „самооподаткуванням“. Й висоту громади встановлюють самостійно, однак вона не має бути нижче ніж 35 відсотків від одного сільсько-господарського податку. Хоч прибутки від цього податку мають витрачатися виключно на місцеві потреби, зокрема на школи, санітарію й поправку шляхів, людина поставилася до цього неприхильно, нащо коли почалися екзекуції при його стягненні. Державний скарб позовівся, правда,

чим способом деяких значних видатків, але державна влада цим проком не дуже-то причинилася до необхідного соціального замирення краю. Подекуди самооподаткування вважалося таке високе, що доводилося екзекуційно продавати весь живий і мертвий реманент, аби достатньо село новий податок сплатило.

Тоді ще прийшла найновіша державна позичка т. зв. сільсько-господарської відбудови. Її визнавало в висоті 100 мільйонів карб. і розміщено виключно на селі. А що успіх, не вважаючи на велику агітацію, був малий, то фінансові уряди в багатьох місцях удалися до примусових способів. Таке поступовання викликало люту скарт безпосередньо на ім'я голови ради народних комісарів Рикова. Риков видав наказ місцевим фінансовим урядам, щоби вони людей до примусового купна облігацій нової позички не силоували, бо це руйнує довіру до державного кредиту. Та наказ прийшов запізно, коли примусове розміщення облігацій вже внаслідок далеко посухулося.

При таких умовах було більше ніж ясно, що село поставиться до державних закупок збіжжя для внутрішніх потреб і для вивозу незвичайно ворожо. І дійсно село доставило до початку грудня дуже незначну кількість збіжжя, так що харчування міст і збільшений експорт зазнали великих труднощів. А перші три місяці біжучого року були добрі, що під деяким оглядом нагадувала добу найгострішого воєнного комунізму. Примусова продаж державним покупцям по „твердій ціні“ насичено нагадувала забуті часи воєнних реквизицій. Нагороди за доноси на тих господарів, що приховували своє збіжжя, внесли в село велику деморалізацію. Дішло до нових соціальних бій. Уряд своїм безнастанним і часто незрозумілим репетуванням про небезпеку війни й спільний протирадянський фронт значно до того причинився, що запаси й справи приховувало.

Протягом трьох місяців ситуація остільки покращалася, що поповнено державні збіжжя запаси, заспокоєно потреби міської людини, так що позначили хліба „хвості“, а навіть вивезено трохи збіжжя за кордон, щоб оминути грошових кар за недодержання умов. Та цього досягнуто ціною повного занепокоєння країни. Раз, кола, правди, запевняють, що похід розпочато виключно проти

„куркулі“, але хто знає, як тяжко встановити, де кінчається куркуль і починається статечний господар, а хіло хто знає, що до категорії куркулів часто-густо зараховується найбільше діяльних і працьовитих хліборобів, той навпевно зрозуміє, що тут люди чи можна сподіватися тривалого успіху. Уряд і сам не знає й зашпугується до того, щоби швидко спаралізувати очікування протинацію селянства.

Цим разом селянська акція полягає в тому, що засіватися буде лише стільки, скільки конче потрібно. Докази вже й надходять як від сількорів в усіх усях Радянщини, так і від самих селян. Заможніші селяни, які законним способом арендують додаткову землю до своїх наділів, тепер відмовляються від дальшої аренди, навіть коли на арендованій землі вже посіяно озимину. Цей рух до зменшення засівної площі приходить неорганізовано — це рух стихійний. Тим більше небезпечно він загрожую. Уряд хоче з ним боротися через призначення особливого диктатора, який має доглядати за яровим сівбом. На місце Цюрупі призначено Орджонікідзе, особистого приятеля Сталіна. Агітацію вже роздувано, та вона мало що допоможе. Ніхто не примусить селянина, щоби він арієс своєї постанови. Обійнявши він не дає віри, в конкретного уряд нічого не може дати. При 22 мільйонах селянських господарств найменший саботаж може принести державі не обчислену шкоду, в кожному разі далеко більшу, ніж саботаж у Донеччині.

Зі всього цього видно, що ми в наступному році стоимемо в Радянським Союзі перед тяжкою кризою, ніж цього року. Коли прийшов невротай, то справа виглядатиме ще небезпечніше, ніж тепер загрожується. Нема найменшого сумніву, що найдалше за два роки радянський уряд буде поставлений перед необхідністю радикально змінити свою політику не тільки супроти села й селянства, але й взагалі у цілому. Бо тут доведеться числитися не тільки з внутрішніми силами, але й з натиском зовнішнього політичного й господарського світа. Як той „Надзир“ виглядатиме, цього й сам Сталін сьогодні не потрапить сказати. Але в Кремлі анають, що сподоби звичайного примусу, які так упростили ситуацію, тут вже більше не вистарчатимуть.

звний: 1.000.000 зол. на опіку над позачиним до праці (яко що це не торгашів селян), 2.873.648 зол. на лікування та опіку над хворими інвалідами (в тому міститься й 48.000 зол. на субвенції для товариств опіки над інвалідами), 1.789 тисяч зол. для жертв війни (в тому міститься 247.000 зол. на опіку над „українцями-азиатами“, себто на опіку над полками й українськими емігрантами з Бел. України) і 2.142.502 зол. на допомогу потерпілим від живлових нещастів.

В ділі державних підприємств на перше місце виступають державні ліси (головно на українській території в Карпаті й на Поліссі). Повернувши держ. лісів обіймає 2.537.492 га. На обробковий рік від 1. X. 1927 — 30. IX. 1928 запроектовано на ужиткованні з цих лісів 8.811.468 куб. дерева (з того 621.000 м. ужиткового і 1.626.000 м. опалового). Дерев на продаж для місцевого населення; на обробковий рік від 1. X. 1925 до 30. IX. 1929 призначено на ужиткованні даліше 8.124.432 куб. дерева (в тому 681.000 м. ужиткового і 1.309.148 м. опалового). Як бачимо, то користування лісами перебічає на широкій шкалі. Про це наглядно свідчить цифра 79.442.700 зол. перебічає як частий зиск з цього „державного підприємства“. Займив було доглядати, які всі ці наслідки принесло зі собою повне зняття зняття лісів та які вони ще принесуть.

А тепер приглянемося найважливішій для нас частині бюджетного предлізілля, що обіймає міністерство хліборобства та міністерство землеробства реформ.

Всі значні та надважливі витрати міністерства хліборобства займаються сумою 46.794.126 зол. Коли віз не відняти прибутки цього міністерства з заг. 11.531.061 зол., то фактичні витрати обмежуються лише до 35.263.065 зол. Ясно, що ця сума в порівнянні з цілістю бюджетного предлізілля (втретє мільярд зол.) та з вагом хліборобства є єдиною маза, є запашо в морі потреб рільництва.

Витрати міністерства хліборобства розпадаються на шість ділів. В другому з них „воєнний виділ рільництва й ветеринарії“, що обіймає видаткову суму 11.586.538 зол. відзначає нас такі пошпи: 48.000 зол. на примусове залюднення й пашанна шкідливих комах (вотрета видаток), 4.000.000 зол. на поборювання комарів (грудня й восня у весні) та 550.000 на меліорації в держ. містах, на пошпи і статі осярдами рільничих культур.

В ділі „допомоги хліборобській продукції“, що обіймає 13.112.880 зол. витрат, призначається: 4.680.000 зол. на допомогу для добровільних хліборобських організацій, хліборобських палат, кооперативних союзів і територіальних самоврядувань, даліше 250.000 зол. на статистичні й допоміжні дослідження та авторам наукових праць про хліборобство, 3.000.000 зол. на підяги при реалізації меліораційних проєктів та на допомогу для водних сплавів, 1.400.000 зол. на позички та субсидії для особливих галузей хліборобської продукції (зукі й пасовища, годівля м'ясної твар., садівництво, овів, хміль, зола, лісові рослини і т. п.), 150.000 зол. на субсидії для боротьби зі шкідливими комахами й медичними рослинами, 7.000.000 зол. на субсидії та позички для пашанна худоби та для допомоги (у формі кредитів) організаціям збуту худоби, м'яса й масла, 445.000 зол. на цілі пашанна кошей (з цього 300.000 на призначення отарів) і 600.000 зол. для територіальних самоврядувань на здійснення нежиттєвих.

В ділі „підвищення й покращення освіти“, що обіймає 6.101.100 зол., та „предлізілля приматів до села і сіль-

Польський бюджет.

(На основі доповіді пос. Остана Луцького на тему: „Інтереси хліборобського населення в предлізіллі державного бюджету на рік 1928/29“.)

II. Суспільна опіка, хліборобство й земельна реформа в бюджетовому предлізіллі.

Бюджетовий предлізілляр міністерства праці й сусп. опіки у витратах визнає 60.327.751 зол. З цієї суми пашають нас в першу чергу квота 2.661.614 зол. призначена на „Еміграційний Уряд“ з огляду на те, що заробіток та освіта емігрантів — це першорядне питання в нашій національній господарстві. Напрямлений і неадорний розвиток земледілля на зах. українських землях, зостає шорічно перелюднення та відкочування вартатів праці й заробітку для надміру робітних рук — з одного боку, а з другого обмеження або навіть (у відношенні до експліт. Європи) припинення емігрантів до Індійських Держав, обмежений лише до заможніших ріль-

ників доходу до Канади та майже повне припинення сезонно-заробіткової еміграції до Німеччини — все те важко журбою пригнітує наше громадянство. Що далі? — питаємося і в створенні умов не можемо знайти розв'язуючої відповіді.

Зі згаданих, марних і нужденних 2.661.614 зол. на „Еміграційний Уряд“ для всіх просторів суспільної Польщі, 1.500.000 зол. предлізілляр призначає на опіку над емігрантами. Й цієї квоти можуть (а не мусять!) користуватися суспільно-культурні установи. Це денебуди, а цієї квоти припадає до нас, важко передбачити. Даліше у витратах міністерства праці й сусп. опіки зустрічаємо такі по-

* Цю препіказу для нас статтю перекладаємо з „Прагер Прессе“. Автор її, постійний кореспондент того щоденника Ім. Е. Шром постійно перебуває в Москві і в тамтешніх господарських відомостях добре вишарпані. Стаття освітлює дуже ясно й теперішній господарський відносини в СРСР і зокрема на Рад. Україні. — І. е. д.

ПЕТРО МІКОЛЯШ і С-ка, Львів, Пасаж Міколяша.

Для встановлення горизонту, латин і рівноваги вночі або серед хмар та мряки послуговуватися літати в останніх роках „гіроректором“ себто апаратом, збудованим політас як кружильний компас (Kreiselskompass), що дає дуже точний і швидкий горизонт, після якого можна встановити рівновагу літатка. При допомозі зовсім не можна означити рівноваги. Місце літатка дається означити при допомозі двох радіотелеграфічних станцій і то з точністю на два кілометри і це єдинона метода, на основі якої може орієнтуватися летун серед хмар або мряки, як також уночі. Спускається летун серед темряви дуже небезпечно, особливо коли незнає околиця: літатк може дуже легко зударитись зі землею. Щоб цього уникнути, техніки працюють, саме над новими апаратами „ночного“ зору, застосовують інфрачервоний світло.

В друкарні Видавничої Спілки „Діло“, Львів, Ринок № 10